



ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ ΠΕΙΡΑΙΩΣ 138 | ΒΕΝΑΚΙ ΜUSEUM ΠΙΡΕΟΣ 138  
Σάββατο 14 Μαΐου 2022 ώρα 14.00 - 21.00



# ΤΑΣΟΣ ΜΠΙΡΗΣ



**50** χρόνια  
σημάδια

στο συλλογικό αρχιτεκτονικό γίγνεσθαι

## Ημερίδα

ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ ΠΕΙΡΑΙΩΣ 138 | ΒΕΝΑΚΙ ΜUSEUM ΠΙΡΕΟΣ 138  
Σάββατο 14 Μαΐου 2022  
ώρα 14.00- 21.00

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΜΠ



## ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

**14:00 - 14:30** έναρξη - χαιρετισμός, **Ηλίας Κωνσταντόπουλος**, Πρόεδρος Ελληνικού Ινστιτούτου Αρχιτεκτονικής, Καθηγητής Τμήματος Αρχιτεκτόνων Παν. Πατρών

**14:30 - 16:30** Πρώτη ενότητα ομιλιών

Συντονιστής:

**Σταύρος Γυφτόπουλος**, Αναπλ. καθηγητής Σχολής Αρχιτεκτόνων ΕΜΠ

Ομιλητές:

- **Παναγιώτης Τουρνηκιάδης**, Καθηγητής, Κοσμητορας Σχολής Αρχιτεκτόνων ΕΜΠ  
“Η εμπειρία της αρχιτεκτονικής: σημάδια και διδάγματα”

Η συμβολή του Τάσου Μπίρη στη διδασκαλία της αρχιτεκτονικής στο ΕΜΠ χαρακτηρίζεται από μακρά διάρκεια και έχει αφήσει ισχυρό αποτύπωμα στη διαμόρφωση της φυσιογνωμίας της Σχολής Αρχιτεκτόνων, σε επίπεδο θεωρίας και πρακτικής.

Η σχέση αυτή, που εξελίχθηκε με το χρόνο και εμπλουτίστηκε από τη συνεργασία με τους σπουδαστές, συνέβαλε εκ των πραγμάτων στη διαμόρφωση της ελληνικής αρχιτεκτονικής των τελευταίων χρόνων τόσο με το προσωπικό έργο όσο και με εκείνο πολλών “μαθητών”.

- **Μαριάννα Γιαννάτου**, Αρχιτέκτων UniFi

“CASE STUDY HOUSES, Τάσος Μπίρης:

**Μια εφαρμογή σύγχρονων τυπολογικών χαρακτηριστικών για τον κατοικήσιμο χώρο προσαρμοσμένων στην ελληνική ιδιομορφία”**

Η εισήγηση αφορά στην μελέτη και ανάδειξη ενός υποδειγματικού τρίπτυχου κατοικιών, από το 1972 έως το 1986 (μονοκατοικία-τριπλοκατοικία-πολυκατοικία) του γραφείου Μπίρη. Μέσα από αυτό το εγχείρημα, διερευνάται η μετάβαση από το μοναδιαίο στοιχείο κατοίκησης (κύτταρο-ατομική κατοικία) στις τρεις κατοικίες (τριπλοκατοικία) και εν τέλει στη συλλογική κατοίκηση (πολυκατοικία).

Στο πλαίσιο της αρχιτεκτονικής σκέψης, της διδασκαλίας και του τρόπου συνδυασμού των στοιχείων της σύνθεσης στην πράξη, όπως «ο τόπος»-«το αρχέτυπο», «η ιδέα»-«η δομή»-«η μορφή», από τον Μπίρη, επιδιώκεται η ανάλυση της συγκεκριμένης σειράς έργων του. Κοινή αναφορά τους είναι το αρχέτυπο του οίκου, όπως αυτό γεννήθηκε και εξελίχθηκε μέσα στον χρόνο στον τόπο μας, πρωτίστως ως οργανικό στοιχείο ατομικής και συλλογικής ζωής και πολιτισμού. Παράλληλα, επιχειρείται μια συγκριτική ανάλυση αυτών των παραδειγμάτων με χαρακτηριστικά έργα του διεθνούς χώρου.

- **Γιάννης Αθανασόπουλος**, Δρ.Μηχ. ΔΠΘ, Αρχιτέκτων Μηχανικός ΕΜΠ

“Η σημασία της λέξης και το νόημα του λόγου στο θεωρητικό έργο του Τάσου Μπίρη”

Ο αρχιτεκτονικός λόγος του Τάσου Μπίρη χαρακτηρίζεται από την επιμελημένη χρήση και σχέση των λέξεων. Η κοπιώδης αναζήτηση των ενδεδειγμένων εννοιών και της μεταξύ τους διαλεκτικής έχει ως κύριο μέλημα να εκφράσει στοχευμένα τον θεωρητικό προβληματισμό του. Ο λόγος αυτός λειτουργεί άλλοτε ως εργαλείο αυτογνωσίας και άλλοτε ως εργαλείο μεθοδολογίας. Είτε πρόκειται για τη βούληση να τεκμηριωθεί θεωρητικά η εμπειρική διαδικασία προσέγγισης και αντιμετώπισης του αρχιτεκτονικού προβλήματος είτε πρόκειται για την ανάγκη καταγραφής της διδακτικής του μεθόδου, ο Τάσος Μπίρης διατυπώνει με μία -κατά τον ίδιο αυτοδεσμευτική- οικονομία τους όρους που συγκροτούν το βασικό αρχιτεκτονικό του λεξιλόγιο. Η αντιστιχτική σχέση των αρχιτεκτονικών όρων με έννοιες καθολικές περί της ζωής και του «Κόσμου ως Όλον», έχει ως στόχο να αναδείξει, μέσα από την αφαίρεση του λόγου, αξίες βαθιά ριζωμένες μέσα στο ανθρώπινο υποσυνείδητο.

- **Γιώργος Αγγελής**, Αναπλ. καθηγητής Σχολής Αρχιτεκτόνων ΕΜΠ

“Τάσος Μπίρης: Ένας συνθέτης ευρέος φάσματος σε διαρκώς ανοιχτή τροχιά”

Η εισήγηση θα εστιάσει στα βασικά χαρακτηριστικά της αρχιτεκτονικής φυσιογνωμίας του Τάσου Μπίρη όπως αυτά προσδιορίζονται από τις καταβολές του και την μετέπειτα συνολική διαδρομή του. Θα αναφερθεί στο εφαρμοσμένο, διδακτικό και γραπτό έργο του ως συνθετικό αποτέλεσμα της διαλεκτικής των εκπαιδευτικών ροπών του κι ενός σταθερού ιδεολογικού άξονα που καθορίζεται από το πνεύμα του μοντέρνου. Έτσι, θα καταδειχθούν δημιουργικές αμφισβησίες που χαρακτηρίζουν το συνολικό έργο του όπως και οι διαρκείς μετατοπίσεις της σκέψης και της δράσης του πάνω σε μια ανοιχτή τροχιά. Η εισήγηση, μέσα από την αναφορά σε κομβικής σημασίας μετατοπίσεις, θα επιχειρήσει να ιχνογραφήσει την ανοιχτή τροχιά της διαδρομής του των 50 ετών.

**16:30-17:00** Συζήτηση - Διάλειμμα

**17:00 - 19:00** Δεύτερη ενότητα ομιλιών

Συντονιστής:

**Τάσος Κωτσιόπουλος**, Ομότιμος καθηγητής Τμήματος Αρχιτεκτόνων ΑΠΘ

Ομιλητές:

- **Ανδρέας Γιακουμακάτος**, Καθηγητής ΑΣΚΤ

“Το νόημα της Μορφής στην αρχιτεκτονική του Τάσου Μπίρη”

Πρόκειται για μια προσπάθεια συνολικού κριτικού σχολίου σχετικού με τις οφειλές, τις επιδιιώξεις και τα πολιτισμικά συμφραζόμενα της αρχιτεκτονικής ποιητικής του Τάσου Μπίρη.

- **Γιάννης Γιαννούτσος**, Αρχιτέκτων ΕΜΠ, Εικαστικός ΑΣΚΤ

“ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥΣ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΥΣ: Κίνηση προς το κοινό Α της αρχιτεκτονικής”

Διερωτάται κανείς ποια ανάγκη ωθεί τον Αρχιτέκτονα - Συνθέτη - Δάσκαλο Τάσο Μπίρη να συμμετέχει ενεργά στην οργάνωση και την πειραματική εφαρμογή του προγράμματος δημόσιας αρχιτεκτονικής παιδαγωγίας με τίτλο ‘Κατοικία - Κάνω το χώρο κατοικήσιμο - Κατοικώ’.

Διακρίνεται η ροπή του Μπίρη για ένταξη σε συλλογικά σχήματα. Προς αυτή την κατεύθυνση, μέσω ενός ανοιχτού καλέσματος προέκυψε η ομάδα, αποκαλύπτοντας την ενωτική ανάγκη να συμμετέχει στο εγχείρημα ολόκληρη η κοινωνία, στο πώς μπορεί να καλλιεργηθεί από τη μικρή κιόλας ηλικία η έμφυτη ανθρώπινη ικανότητα για δημιουργική σκέψη και πράξη. Ο αναστοχασμός του Μπίρη για το ίχνος που θα αφήσει η δράση στα παιδιά σε βάθος χρόνου εκφράζει την κύρια ιδιότητα της Σύνθεσης: τη συνάντηση και τη σύνδεση μεταξύ των ανθρώπων οι οποίοι θα κατοικήσουν και θα συγκατοικήσουν στον χώρο που μας περιβάλλει.

- **Σοφία Τσιράκη**, Αναπλ. καθηγήτρια Σχολής Αρχιτεκτόνων ΕΜΠ

“Τάσος Μπίρης, διδασκαλία: Born to be wild”

Θα αναφερθώ μέσα από προσωπικές εμπειρίες αλλά και αναφορές του ευρύτερου κοινωνικού χώρου, στη διαρκή, πολυδιάστατη διδακτική παρουσία του Τάσου Μπίρη που θεωρώ ότι αποτελεί σημείο αναφοράς για τον εντός και εκτός χώρο της Σχολής εδώ και 50 χρόνια.

Δίδαξε και διδάσκει με διαρκή μαχητικότητα, συνδυάζοντας τη ρασιοναλιστική, ορθή σκέψη του μοντέρνου, με εκπαιδευτικές, μυστικιστικές της εκφάνσεις, τη συνεχή βιωματική εμπειρία της αρχιτεκτονικής εφαρμογής με τη θεωρία που πηγάζει από αυτή, την πίστη του για τις δημιουργικές δυνάμεις του τόπου με μία ανοιχτή διεθνιστική αντίληψη. Και όπως ο ίδιος έγραψε, προσπάθησε “κατά συνείδηση (και όχι κατά τύχη) να κινηθεί στον ευρύ και ανοιχτό χώρο του [...] συνεχώς εξελισσόμενου μοντερνισμού.... [κατανοώντας τον]...ως ιδιόμορφο νοητικό σύστημα, συνθετικής τελεολογικής θεώρησης της ζωής και του κόσμου”.

- **Τάσης Παπαϊωάννου**, Ομότιμος καθηγητής Σχολής Αρχιτεκτόνων ΕΜΠ

“Σκέψεις για το αρχιτεκτονικό έργο του Τάσου Μπίρη”

Επιλέγω 10 περίπου έργα και θα αναφερθώ σε αυτά (εντάσσοντάς τα σε κάποιες ενότητες / κατηγορίες), τα οποία θα αναλύσω σε σχέση με τους παρακάτω άξονες:

α) Συνέχεια και εξέλιξη μέσα στον χρόνο

β) Η φύση και το έδαφος ως μήτρα του αρχιτεκτονικού έργου

γ) Η αμφιμονοσήμαντη σχέση της αρχιτεκτονικής με την πόλη και το αστικό περιβάλλον

δ) Η συγκρότηση και εξέλιξη της Κεντρικής Ιδέας στη συνθετική διαδικασία

**19:00-21:00** Συζήτηση (συμμετοχή με όλους τους ομιλητές και το κοινό)

Προεδρεύων της συζήτησης:

**Νίκος Σκουτέλης**, Καθηγητής Σχολής Αρχιτεκτόνων Πολυτεχνείου Κρήτης

